

Kirjoitussarjassa esitellään suomalaista tietojohtamisen tutkimusta, sen tuloksia ja tekijöitä eri puolilta maata.

Vuorovaikutus on uuden tiedon luomisen ydintä

Tietojohtamisen tutkimus tänään -sarjan kuudennessa osassa vuorossa on Oulun yliopisto. Haastattelin informaatiotutkimuksen professori Maija-Leena Huotaria ja tutkijatohtori Anna Suorsaa.

Oulun yliopistossa tutkitaan uuden tiedon luomista, vuorovaikutusta ja niiden edellytyksiä ja edistämistä Suomen Akatemian Strategisen Tutkimuksen (STN) vastuualueen konsortiohankkeessa. Hanke on monitieteinen. Sen tavoitteena on lisätä uusiutuvan energian käyttöä Suomessa, mikä vaatii energiajärjestelmän muutosta, markkinoiden kehittämistä ja nk. prosumer-näkökulman (samanaikai-

sen tuottamisen ja kuluttamisen) vahvistamista energia-markkinoilla.

Yliopistolla kehitetään uuden tiedon luomisen teoriaa ja menetelmällistä osaamista, mutta myös vastataan sidosryhmävuorovaikutuksesta ja -viestinnästä BCDC Energia -hankkeessa. Haastateltavani nostavat hankkeen

Erotuksena teknisempiin tietojohtamisen koulukuntiin, tutkimuksen lähtökohdat ovat hyvin ihmiskeskeiset. Taustalla on ihmiskäsitys, joka perustuu Gadamerin filosofiaan ja Heideggerin hermeneutiikkaan sekä humanismiin.

Parempaa yhteiskuntaa luodaan nimenomaan eri tieteenalojen välisellä vuoropuhelulla. Tietojohtaminen tarjoaa työlle yhteisen kehyksen.

esille esimerkkinä hyvästä tietojohtamisesta: kyseessä on uusi, mielenkiintoinen ja innostava tutkimusalue, jolla on vahva yhteys käytäntöön. Terveystietoon liittyvässä tutkimuksessa on sovellettu olemassa olevaa teoriaa ansiokkaasti terveydenhuollon prosessien kuvaamiseen ja henkilöstön ja asiakkaiden osallisuuteen niissä.

Erotuksena teknisempiin tietojohtamisen koulukuntiin, tutkimuksen lähtökohdat ovat hyvin ihmiskeskeiset. Taustalla on ihmiskäsitys, joka perustuu Gadamerin filosofiaan ja Heideggerin hermeneutiikkaan sekä humanismiin. Lähestymistapa on laadullinen. Toiminta kohdistuu vuorovaikutuksen ja viestinnän käytännön tekemiseen sekä sen teoreettiseen tutkimiseen.

Suorsan väitöstutkimuksessa on kehitetty uuden tiedon luomisen malli, jonka taustalla on hermeneuttinen käsitys vuorovaikutuksesta jaettuna keskustelun tapahtumana ja kokemuksena. Mallissa ideaalinen tiedon luomisen tapahtuma hahmotetaan Hans-Georg Gadamerin (2004) leikin käsitteen kautta. Tiedon luomisen tapahtumia ja prosesseja voidaan ymmärtää ja tutkia sekä tapahtuvina keskusteluina, että syvällisinä kohtaamisen ja yhdessä tekemisen kokemuksina.

Malli perustuu fenomenologiseen käsitykseen ihmisestä osana ympäristöä. Sen avulla on mahdollista tutkia, millaiset olosuhteet edistävät tietoa luovaa vuorovaikutusta. Mallia on sovellettu tietoa luovan vuorovaikutuksen tutkimiseen esimerkiksi Lukutaito-hankkeessa ja BCDC Energia –hankkeessa, jossa sitä on kehitetty myös eteenpäin pidempien tietoprosessien tutkimiseksi. Energiasektorin hankkeessa mallin avulla on tutkittu yhteisön ensimmäisen innovaation (Energiasääennuste) syntyä sekä Puhtaan energian tutkimuksen termistön kehittymistä.

STN-konsortiohankkeet perustuvat yhteiskeskittämisen ideaan. Toimijat etsivät ratkaisuja ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin haasteisiin vuorovaikutuksessa sidosryhmiensä kanssa.

Tietojohtamisen tutkimuksen vaikutusta kokonaisuuteen ei toistaiseksi ole tarkemmin eritelty tai mitattu. Yhtenä tuloksena on ollut tieteidenvälinen Puhtaan energian tutkimuksen (Clean Energy Research, CER) termistö, joka on osa kansallista tutkimusinfrastruktuuria Helsingin yliopiston ylläpitämässä Tieteen termipankissa. Pilottikokeiluna se on viety Kansalliskirjaston ylläpitämään sanasto- ja ontologiapalveluun FINTOon Tieteen termipankin termistöjen ontologisoimiseksi.

Perinteiseen tapaan pyysin vielä haastateltaviani arvioimaan, miten tutkimus on kehittynyt viime vuosikymmeneltä tähän päivään. Huotarin ja Suorsan mukaan tietojohtamisen tutkimuksen teoreettinen perusta on vahvistunut. Tämä on samalla parantanut sen asemaa: tutkimus on herättänyt kiinnostusta muun muassa yliopiston humanistisessa ja kasvatustieteellisessä tiedekunnassa sekä Oulu Business Schoolissa, jossa näkökulmina ovat vuorovaikutus ja organisaatiotutkimus. Lisäksi tietojohtamista on tuotu vahvemmin esiin terveydenhuollon alueella, missä on empiirisesti tutkittu hoitoketju- ja informaatioprosesseja.

Kuten myös Tampereen yliopiston tutkimusjohtaja Harri Laihonen totesi Tietojohtamisen tutkimus tänään –sarjan osassa 2, useilla eri tieteenaloilla on havahduttu tiedon ja tietoprosessien tärkeyteen. Tietojohtamisen tutkijat ovat myös itse laajentaneet toiminta-alueitaan verrattuna viime vuosikymmenen kapeampaan ja eriytyneeseen tutkimukseen. Parempaa yhteiskuntaa luodaan nimenomaan eri tieteenalojen välisellä vuoropuhelulla. Tietojohtaminen tarjoaa työlle yhteisen kehyksen.

Entä tulevaisuudessa? Oulun yliopistossa toiveena on, että ihmiskeskeisyys vahvistuu tietojohtamisen tutkimuksessa ja käytännöissä entisestään. Kokemukset hankkeista ovat osoittaneet, että kentällä on paljon tarvetta tietojohtamiselle ja tiedonhallinnalle. Jo tietojärjestelmien hyödyntäminen on edelleen haaste, joka kaipaa innovatiivisia ratkaisuja, puhumattakaan moniammatillisista ja -organisatorisista yhteisöistä.

Suorsan väitöstutkimuksessa on kehitetty uuden tiedon luomisen malli, jonka taustalla on hermeneuttinen käsitys vuorovaikutuksesta jaettuna keskustelun tapahtumana ja kokemuksena.

Energiasektorin hankkeessa mallin avulla on tutkittu yhteisön ensimmäisen innovaation (Energiasääennuste) syntyä sekä Puhtaan energian tutkimuksen termistön kehittymistä.